

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

Redacția Strada Buzzești 42 Administrația Strada Regală, 6. BUCUREȘTI	Director: N. IORGA Redactori: { St. O. Iosif, M. Sadoveanu și I. Scurlu.	ABONAMENTUL ANUAL În țară . . . 10 lei În străinătate 12 »
---	---	--

CHEMARE

Multe ne vor mai fi dezbinind și pe noi, scriitorii, dar dezbinările noastre sînt trepătoare, și în certurile noastre noi ne lovim cum se lovesc, în bătaia vîntului, ramurile crescute din aceeași tulpină.

În totdeauna, și cu toate durerile pe care ni le-am putut face unii altora, am simțit că e, între noi și mai presus de noi, o putere care ne înfrățește, o taină care ne leagă pe toți de marele, de sfîntul suflet al poporului nostru: e adîncă iubire a limbii strămoșești, și e credința nestrămutată în continuitatea istorică a neamului, care de două mii de ani își cîntă doina în limba aceasta.

Împrejurările au făcut ca o mică parte din neamul nostru să cugete într'o limbă străină, și-i dureros că unii par a-și face o mîndrie tocmai din această rușine. Datoria noastră, a celor mulți, e să-și asimilăm — să fim misionarii vieții românești pentru toți rătăciții și instrăinații bunului nostru popor.

Și la opera aceasta de solidaritate națională cu toții trebuie să lucrăm, iar mai mai ales sînt chemați să lucreze profesorii cari pregătesc oastea muncii de mine împreună cu literații, cari sînt profesori și ei. Trebuie să ne îngrijim și să punem la cale împăcarea aceasta, căci e nedrept, și e păcat, și e nespuse de trist să se creadă că sînt două neamuri vrăjmașe pe pămîntul țerii acesteia.

Și, cu toate acestea, sălbătăciile petrecute în noaptea de 13 Martie au dat inimilor noastre fiorul unei asemenea nenorociri. Ne întrebăm încă uimiți: «Pentru ce atîta desfășurare de forță armată și atîta sînge vărsat în deșert, cînd așa de ușor se putea înlătura orice neînțelegere? În contra cui, și în sprijinul cărei idei mari s'au năpustit în stradă cu săbiile scoase călăreți de aceia falnică, în vitejia cărora noi punem altfel de speranțe? Și unde avem să ajungem și ce viitor ni pregătia?...»

Societatea de binefacere «Obolul» anunță o reprezentație la Tea-

trul Național; reprezentație din care trei părți aveau a fi într'o limbă străină. Studenții ridică din nou glasul împotriva acestui despreț al acelor cari s'au înstrăinat de noi, îl ridică pentru limba și literatura țerii în care trăim. Ei fac o întrunire de protestare, iar unul din cei mai aleși cugetători ai neamului nostru, publică prin «Epoca» de Duminecă, 12 Martie, un foarte cuminte și atingător articol, prin care însuși poporul românesc pare că se tîngue și ne roagă așa de frumos: «...Rugăm pe oricine aude glasul poruncitor al singelui său, pe oricine se poate gîndi la strămoșii săi, trăiți cinstiți, în țară românească, cu grai românesc, cu suflet românesc, rugăm pe oricine nu vrea să-și arunce copiii în vîlmășagul neamurilor fără să știe în ce limbă îi vor pomeni aceia carivor veni după dinșii, îi rugăm, cu o căldură ce nu se poate coborî în cuvinte, să nu vie la «Teatrul Național» în seara de 13 Martie și în seara de 15 Martie 1906. Aū luat bilete; aū făcut o faptă bună pentru săraci. Să nu vie la reprezentații, căci ar face o faptă rea față de sufletul chinuit al acestui popor».

Este vreun Român printre cei ce în adevăr simt și gîndesc românește, care să nu iscălească aceste înălțătoare cuvinte?

Dar s'a zis că spectacolul, fiind afixat, nu se mai poate schimba, nici amîna. Atunci s'aū oferit frunțașii literaturii noastre să ție conferinți și să cetească poeziile românești în locul acelor buni Romîni cari voiaū cu orice preț să joace în franțuzește piese franțuzești pe scena Teatrului Național.

Studenții ar fi sărbătorit pe doamnele din înalta societate, care ar fi îngăduit o asemenea cinste limbii și literaturii românești. Și ce frumoasă și cuminte ar fi fost dezlegarea aceasta! Dar n'aū vrut s'o primească. Își vor fi zis de bună samă, că amintirile lui Creangă, sau poeziile lui Eminescu, n'aū ce căuta în lumea aceia doritoare de altfel de petreceri. Și astfel, în locul unei liniștite și demne reprezentații românești, în sala Teatrului Național, am avut cea odioasă manifestație de stradă, în care brutalitatea baionetelor s'a încercat să înnece în sînge cea mai curată și cea mai nobilă și mai sfîntă cauză de care s'aū însuflețit vre-odată studenții noștri, bieții noștri studenți. Să dea Dumnezeu ca aceasta să fie cea din urmă jertfă pentru izbîndirea idealului lor și al nostru al tuturor! Să dea Dumnezeu, ca această pagină de durere și de rușine să încheie pentru totdeauna lupta ce de atîta amar de vreme se dă pentru ideea asta mare, și dreaptă, și mîntuitoare: *Unirea în același gînd și grai românesc a toată suflarea neamului acestuia.*

La această unire chemăm cu drag, chemăm și noi cu adîncă rugăminte, pe toți acei cari, fără voia și fără știrea lor, s'aū rupt și

s'au înstrăinat de noi. Sînt milioane de suflete care-î aşteaptă, care-î roagă să intre şi să se amestece în puternica lor mulţime. Să lucrăm din toată inima şi cu toată blinda tărie a mijloacelor noastre. Să lucrăm cu toţii noi, literaţii şi visătorii unor zile mai bune, pentru a reîntoarce acest crîmpeiū răzleţ la poporul de care s'a despărţit şi care de mult îl aşteaptă cu iubire să-l îmbrăţişeze, şi ca fiul risipitor să spună : «Pierdut ai fost şi te-am regăsit, mort ai fost şi ai înviat». Vom fi numai atunci un neam întreg şi mare.

Nici-una din vieţele care-î aparţin nu se va mai risipi în deşert. Şi numai așa, şi numai atunci se va înţelege de toţi că avem şi noi Romîni un rost şi o chemare pe lumea aceasta.

15 Martie, 1906.

AL. VLAHUȚĂ.

Luînd cunoştinţă de această chemere, se alătură la ea până la o mare întrunire, care va vota o hotărîre definitivă, ce se va iscăli apoi şi de represintanţii din alte locuri ai literaturii noastre, următorii scriitori şi artişti:

Gh. Coşbuc.
 Dimitrie R. Rosetti (Max).
 St. O. Iosif.
 Natalia Iosif.
 Iuliu Roşca.
 Dr. Gh. Murgoci.
 Mihail Sadoveanu.
 Isabela Sadoveanu-Evan.
 Eugen Lovinescu.
 V. Cioflec.
 Al. Cazaban.
 Laurenţia Gribincea.
 Gh. Bogdan-Duică.
 M. Gîrleanu-Emilgar.
 Aurel C. Popovici.
 P. Cerna.
 Dr. Ion Scurtu.
 Alice Călugăru.
 Petre Liciu.
 Dimitrie Anghel.
 Chimon Loghi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ion C. Bacalbaşa.
 Ştefan Luchian.
 C. Xenî.
 N. N. Beldiceanu.
 Gh. Vilsan.
 A. Mîndru.
 Gh. Ranetti.
 N. D. Ţăranu.
 St. Mihăileanu-Stempo.
 Ludovic Dauş.
 D. Nichifor.
 Gh. Rigo.
 Leontin Iliescu.
 L. Rusu.
 I. Rizu-Corban.
 Corneliu Moldovanu.
 I. Dragoslav.
 Alexandru Gheorghiu.
 Nicolae I. Dunăreanu.
 I. A. Basarabescu (Ploeşti).

OSSIAN

— Poem dramatic. Act III-lea. Scena finală. —

În flacăra simțirei din sufletu-mă, femeie,
 Miresmele de gânduri ți-am ars, ca pentru o zee.
 O primăvară caldă pe aripe de vânt,
 'Și-a scuturat prinosul de flori, pe sterp pământ.
 Sburau din coarde line cîntări biruitoare,
 Adîncurile vieții-mă se luminau de soare,
 Căci te vedeam prin viață plutind, — un gînd curat —
 Peste vremelnicia deșertului păcat,
 Și te voiam cuprinsă de gloria mîndriei
 Să-mi porți pe căi, în neguri, tu facia poeziei!
 Supus, venii cu toate puterile de sus,
 De'nțelegeai menirea-ți, tu lor te-ai fi supus:
 Pe-al inimei imperiū, puteai domni stăpîină,
 Cu neclintita lege ce'n vremi Destinul mină.
 O rază de iubire din ochi, să-mi fi trimis,
 S'ar fi trezit deșertul inform, al unui vis,
 Înmărmureai hieratic în mantia-ți, regină,
 Călăuzind o forță pe drumuri de lumină.

Dar te-am văzut, stea smulsă din ceruri, fulgerind
 De nostalgia țărnei, spre țarnă lunecînd,
 Atrasă cu fatala și oarba însetare
 Ce-ar prăbuși doi bulgări spre geamăna'nclăstare:
 Hlamida de pe tine ți-ai rupt, ți-ai tăvălit
 Cînd ți-ai ales din gloată, obscur, un rob iubit!
 Mergî! lutul te atrage, amestecă-l cu lutul,
 Nu-și poate face'n tine, o lume începutul:
 Pe frunte-ți staū pecete pornirile de rînd
 În care nu mai birui cu raza unui gînd.
 Minciună ideală ce-ai înflorit în humă,
 Simbol al frumuseței ce Răul o îndrumă,
 În tine tot respiră și vină, și păcat,
 Chiar Soarele în ochi-ți se vede întinat.
 Nu ți-am știut menirea, nu mi-ai știut puterea:
 Înneacă-te în noaptea ce ți-a grăbit căderea...

SECȚIA LITERARĂ A ACADEMIEI ROMÎNE.

Adese ori s'a adus împotriva Academiei învinuirea că ea nu cuprinde în sînul ei pe cei d'întîi scriitori, pe cei d'întîi poeți, povestitori, dramaturgi ai țerii și poporului lor. I-ar fi plăcînd mai mult persoane cu individualitatea mai puțin pronunțată și cu o activitate literară mai puțin harnic și stăruitor urmată. Pe de altă parte, e de sigur o observație întemeiată aceia că multe din rapoartele asupra cărților de premii sînt făcute, fiindcă nu se poate altfel, de scriitori cari vorbesc de literatura poetică fără să fie ei înșii poeți sau critici ori măcar oameni de un gust literar tocmai ales. Și, trecînd dela aceste constatări măcar întru cîtva adevărate la explicarea lor și la mijloacele de îndreptare, se cere Academiei să facă în adevăr *literară* secția sa cu acest nume. Să lase secția istorică istoricilor și oamenilor de știință să li dea secția științifică, iar represintanții literaturii, poezii în versuri și prosă să aibă în sfîrșit secția literară.

Pentru faptul că în aceste constatări și dorințe se amestecă judecată bună și judecată greșită, e bine a se da unele lămuriri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Academia Romîna e de sigur menită a fi un așezămînt de știință. În materie de limbă, ea urmărește cercetarea și deslușirea ei în toate privințile, prin studii de morfologie, de etimologie, de sintaxă, de dialectologie în sfîrșit. În materie de literatură, ea are în vedere culegerea, întregirea și legătura știrilor privitoare la scrisul nostru din vremuri. Memoriile, zise poate greșit «Analele», secției literare nu sînt menite a cuprinde poezie sau povestire beletristică de orice fel, ci filologie și istorie literară din deosebitele ramuri. După exemplul Academiei Franceze, a noastră a căpătat încă dela început sarcina de a pregăti și redacta un dicționar al limbii romîne, pe care unii l-au plănuit prea mare, alții prea mic, alții prea mult științific, alții prea mult practic și care a zăbovit și s'a rătăcit de atîtea ori pînă a intrat supt cumintea îngrijire de astăzi a d-lui Sextil Pușcariu.

Memoriile, în cîte volume le avem pînă astăzi, ni dau de sigur însă mult folclor și cîte ceva de istorie literară. Ele n'au nici bogăția, nici întinderea Memoriilor secției istorice. Literatură nu se prea dă și, cînd publicul ascultă versurile cetite de domni Naum și Ollănescu, el nu se gîndește să le caute apoi tipărite în «Anale», unde chiar ele nu se pot afla totdeauna.

Poeții n'ar găsi, zi de zi, lucru în secția literară a Academiei. Dar Academia are totuși o mai mare nevoie de dînșii decît cum cred ațiția din membrii ei. Las la o parte ajutorul ce pot da la dicționar, cu simțul lor fin pentru înțelesul cuvintelor, cu cunoștința ce au despre bogăția dialectală a limbii. Dar Academia, care dădea odată în măsură mare și care dă și astăzi cîte puțin traduceri, foarte puțin cetite, din literatura latină și chiar grecească, ar trebui să se simtă datoare a pune la cale, cu o cuminte rînduală și o vedere largă asupra întregului, un șir bogat de traduceri din toate limbile moderne, care ar fi o comoară pentru desăvîrșirea culturii noastre. Cărți ca *Eneida* tradusă de Coșbuc ori Dante tradus de același său de d. N. Gane, ar trebui să și fi făcut parte din biblioteca de traduceri raționale a Academiei Romine.

Să se adauge acum nevoia dărilor de seamă pentru premii, făcută în toată competența de maieștrii deosebitelor genuri. Și în sfîrșit oare n'ar avea nici o însemnătate să se vadă în fiecare an, măcar la sesiunea generală din Martie, poeții lingă învățați, ochii de lumină ai celor d'intîiî lingă frunțile lucii de cugetare ale celor din urmă?

A pune la un loc în orice prilej pe unii și pe ceilalți, ar fi un lucru greșit. A face din poeții membrii corespondenți ai învățaților, cum s'a încercat cu Vlahuță, ar fi jignitor. Cel mai bun lucru ar fi de sigur să se facă din fruntașii literaturii zise beletristice niște membri *agregați* la Academie, în număr nedefinit. Ei ar avea în mîna lor rapoartele literare, ar rîndui și face traducerile, primind răsplata cuvenită pentru aceasta; ei ar putea fi chemați oricînd cu dreptul de vot la acele întruniri ale Academiei unde s'ar simți nevoie de dînșii. Iar încetinel, sistematic, filologii și-ar urma la o parte activitatea.

Multe critici ar tăcea atunci.

N. IORGA.

CUGETĂRI

Totdeauna batjocurește mai tare acela care batjocurește pentru altul: pentru ași merita simbria, el se silește să te poată uri.

*

Vitejia multor oameni e ca a lupului, un cîine care e silit a-și face uneori singur stîrvul din care se hrănește.

*

Robul sufletesc nu se face liber în clipa cînd nu vrea să asculte, ci în aceia cînd pentru întăia oară face o faptă liberă.

X.

LA ȚARĂ

*Pe-același petec de pământ, pe care
Moși de strămoși s'au ostenit să-l are,
Și-averi din țărnă l-au făcut a scoate,
Tragi azi și tu cu plugul, strănepoate.*

*Și gândul greu ce-aveai pe vremi bătrîni.
Cu sufletul bătut de grija pînii,
Îl ai și tu acuma, strănepoate,
De și'ntre voi sînt zeci de veacuri, poate.*

*Așa ți-e scris: alătura cu boii
Să fii supus durerii și nevoii,
Și, cînd în jurul tău se schimbă toate,
Tu să rămîi același, strănepoate,*

*Și tot să vrei ca brațul tău să are
Același petec de pământ, pe care
Moși de strămoși cu frunțile plecate,
Munciră ca și tine, strănepoate.*

O. CARP.

NE-AM IUBIT DE COPILAȘI

(Sfirșit.)

«Eū am dezlegat-o, scrisoarea, m'am uitat pe ea pe o parte și pe alta, mi-am pus și ochelarii, dar... degeaba. N'am putut afla nici-o înțelegere. Pustie d'aia veche tot mă încropesc așa cu cetitul, da' d'asta nouă, slovă d'asta letină, cum Dumnezeu îi mai zice, să mă picî cu ceară și nu pot ceti. Am lăsat-o și eū așa, că taman așteptam să-mi iasă bota de rachiū și trebuia să staū mereū lingă carlon. Știam că tot o să tulesc astă sară în sat, să mă țirguiesc cîte-ceva. Așa mă abătuiū și p'ici, să-mi cetești d-ta scrisoarea asta. Parcă nu-mi vine să mă duc la altu', că abia mă rîde și umple satu' cu minciuni. Nu știū cum e lumea noastră?»

Hirtia cutată de tăria curelei cuprindea rînduri multe scrise des pe toate paginile și Leana, cu cotul răzimat de masă, cu capul lingă lampă, ținînd între degete scrisoarea, care umplea, casa de bucurie și răscolia amintirile trecutului, cetește rar, cu glasul schimbat, făcînd pause la capul rîndurilor, să măi răsufle și să prindă măi bine înțelesul acelor cuvinte care veniaū ca o adiere plăcută în seara aceia răcoroasă de toamnă.

Nenea Gheorghe, cu chipul grav, își strîngea buzele, de se făceau gropi în amîndoi obrajii, asculta ce asculta, i se lumina fața de vorbele bune, și întrepruipa cetitul cîte odată :

«Ce crezi d-ta, bietul băiat, între străini acolo...»

— «Carte multă să învăț nu mai am. Acum mai mult facem practică de slujbă. Dar mi-î urît, de parcă se prăvălesc bolțile pe mine, și n'am cui spune două vorbe, să mă înțeleagă. Aștept cu drag vremea de vacanță, să mai văd lumea din sat (sînt așa de buni oamenii noștri!). Mi-e dor mult de nukul nostru ruginit de ploii, de ulicioara de la gîrlă, de biserică, de locul mieu de lingă strană, și ce mult doresc să îmbrac odăjdiile în altarul nostru și, după sfîrșitul slujbei, să mergem iar amîndoi acasă, tăicuțule, să trecem pe la vecini...»

— «Mai este Leano? Lasă că ieau eu scrisoarea de jos. N'ai băgat de samă, și ți-a căzut din mină.»

Fata Tuțului nu putea ceti mai departe. I se pusesese așa un nod în gît, și-î venia să plîngă să salte ia pe ea. De multe îi era dor lui Din și dintre rînduri ea înțelegea, că lui i-î dor acum și de hora de la han și de jocul dedoi și de alte lucruri care nu se puteau spune într'o scrisoare către tăicuțu'.

— Ei d'apăi, nu mai vine tat'-tău. Eū o să mă duc, că am înnoptat de tot și am o postajie de cale bunicică pînă la noi pe gîrlă. Noapte bună, nepoată.»

Leana petrece omul pînă în curte și-și poartă ochii o clipă pe drum, la mal și devale. În fața bisericii, bradul fișie a iarnă în foile verzi, și în jos răsună des clopoțelul de la ușa hanului. Printre deschizături pătrunde în noapte sunet de vioară, și se aud picioarele cum țin măsura jocului pe podeală. Lumea veselă, furată de tăria rachiului și de dragul de a se vedea mai mulți la un loc gătiți de sărbătoare, petrece în seara de Duminecă, supt ochii frumoasei cîrciumărese, și, cu o vorbă blajină a negustorului, care știe să deschidă și cele mai strînse băieri ale pungii, ca să adune bani albi în tîjgheaua bogată.

Leana se întoarce iute, potrivește o răsloaje la obor, pe unde sărise vițelul să sugă, dă gură cînelui, care lătra în grădină, și intră să mestece mămăliga cu zeama îngroșată de atîta stat pe foc. Pe măsura rotundă, pusă în mijlocul a trei scaunele, ea răstoarnă ceaunul și-l lasă așa, să nu se răcească pînea aurie, care umple casa de miros. Trage în sus oala cu fiertură de la foc, potrivește locul grătarului pe jar pentru friptură, și se așează pe paț lingă fereastră, așteptîndu-și, cu masa gata, părinții de la han.

Face socoteala în minte, cît de departe trebuie să fie Bucureștii, și-și dă cu gîndul, ce lume o fi p'acolo, cu ce fete o fi vorbind Din sărbătoarea, cînd pleacă din internat. Dar, dacă nu s'o fi gîndit la ea, cînd a trimes scrisoarea acasă? Acum i s'a făcut urît în liniștea odăii, întreruptă de băngănitul rar de clopot al vacii, rumegîndu-și tainul pe îndelete. Pisica speriată sare de pe coș drept în mijlocul casei, și fata Postelnicului aude poarta scîrțîind pe țîținile-î învechite.

— Gata mîncarea, fată mare?

— Gata, mamițo, da' mămăliga s'o fi răcit!

— Las', că om mînca-o și așa. Din vorbă în vorbă, nici nu știu cînd a trecut vremea. Mă dusesem cu surata ăsta a lui Niță, cu lel'-ta Maria, cu vre-o două neveste din Bălăbani, și cerusem Mariței lui Limpede o litră de rachiu d'âl bun, să ni-l aducă în odăiță, să nu ne mai știe toate.

— Ia vezi, Leano, tată, un ardei roșu, că pentru fiertura asta face minuni». Și nenea Tuțu se așază la masă pe un scaun înălțat, în răsufări grele, că era om gros, cu mijlocul îngrămădit la încingătoarea curelei, și nu se putea apleca orișicum.

Lelița Frusina, neuitîndu-și vorba, mai potrivește străchinile pe masă și începe iar :

«Așa-a! N'ai văzut de cînd te-a făcut pămîntu'! Ale dracilor mai sînt muierile noastre! Ce să vezi, fata mea și Niță? Cum stam noi acoloa tainind de cite ceva, se bagă în vorbă și chipu' ăsta de verișoara mea, nu știu ce păcatele-mi mai vine, asta a lui Oncioiu, de!... Stanca.

Verișoară, verișorică, ce-am auzit să fie cu noroc, că mult ar mai fi potri-viți! Fata d-voastră, preoteasă ar fi picată, nu altceva.

«Eü i-am răspuns așa cum mi-a venit atunci, că nu mai puteam de necaz. Auzi d-ta, să plănuiască ele lucruri despre care, la dreptu', noi până acum nu știm nimica: Stăncuțo, lele, fată am, și, cînd i-o veni vremea de la Dum-nezeu, am cu ce sta înaintea orișicui. Că, vorba ăluia, la fata mare zbiară și un măgar. La noi în casă vorbe d'astea n'au fost până acum. N'am auzit nici așa, nici așa; la ce să vorbim? Cînd o fi să fie, s'o vedea.»

Leana ascultă, se oprește cu lingura în mină aproape de buze cîteodată, mai drăcuie și ea, după mă-sa, pe purtătoarele de vorbe prin circiumă, dar îi este atît de cald în suflet, cînd se gîndește că și femeile au făcut planul pe care ea îl toarce în minte ceasuri întregi, cînd stă pe patul din sală cu cusătura și cînd privește, în vremea caldă, turmele de oi tulind spre vale, ori cînd ascultă seara apa hăuind pe scoc și se uită printre aninii înalți la iazul care șerpui-ește într'o dungă argintie pe prund, alunecînd mereu între malurile cu brusturi.

Toamna s'a dus, pădurea s'a desbrăcat de podoabă, și soarele face un ocol tot mai mic pe cer. Cirduri de ciori acopăr aninii și, rotindu-se pe d'asupra caselor, se opresc în cite-un par, căutînd pradă cu ochii. Vîntul rece aduce fulguri de zăpadă, și la zgghiaburile înghețate ale puțurilor zbiară vițeii, tremurînd pârul zburlit.

A trecut Sfîntul Neculae cu barba albă și cu multe prinoase la biserică, și moș Crăciun este p'aproape, cu traista plină de colindețe și cu toiagul bă-trinețelor în mină.

Sărbătorile s'au strecurat pustii pentru casa din uliță, și, pe la amiaz, cînd scuiți de la strașină picurau de căldură și cînd soarele se arăta ca un rotoco, stins d'asupra dealului, Leana-și aducea aminte că e vremea de han. Urcînd scările să se gătească în casa mare, se uita în oglindă, și o apuca un dor mare să plîngă, să-și răcorească inima. Cu ce zor se gătia la altă vacanță a Crăciunului, cînd venise Din acasă!

Și acum. . Acum era pustie și tristă vremea de iarnă, când șuiera crivățul pe cîmpuri și urlau lupii lingă oborul vitelor.

Seara, după ce se ridica masa, Olteanca venia să-măi stea de vorbă. Până una-alta, Leana freca un porumb pe masă și gătia un pumn de boabe. Olteanca clipia șiret, se îndrepta pe scaun, înnumăra ce înnumăra și începea să descînte: «Patruzeci și unu' de bobî! Bine știți, bine să-măi dați...» După aceia împărția boabele în rînduri, punînd ici două, dincolo trei, cum îi venia măi bine și, făcînd o figură în colțuri pe masă, începea să explice. «Ici arată veste bună pe drum de zi, cu bani. Se gîndește cineva la casa asta. Așa dă ei...» Și urmau explicările bobilor, cari erau întrebați în nopțile viforoase de iarnă, ce știu ei despre vremea ce va să vină. Și, cum se întimpla, deocamdată aduceau numai vești bune, care puneau nevestele pe gînduri și li ridicau fel de fel de planuri în minte, pe cînd nenea Tuțu obosit de sfatul femeiesc și furat de căldura căminului, adormia fericit, umplînd patul cu carnea lui pusă din bielșug pe oase.

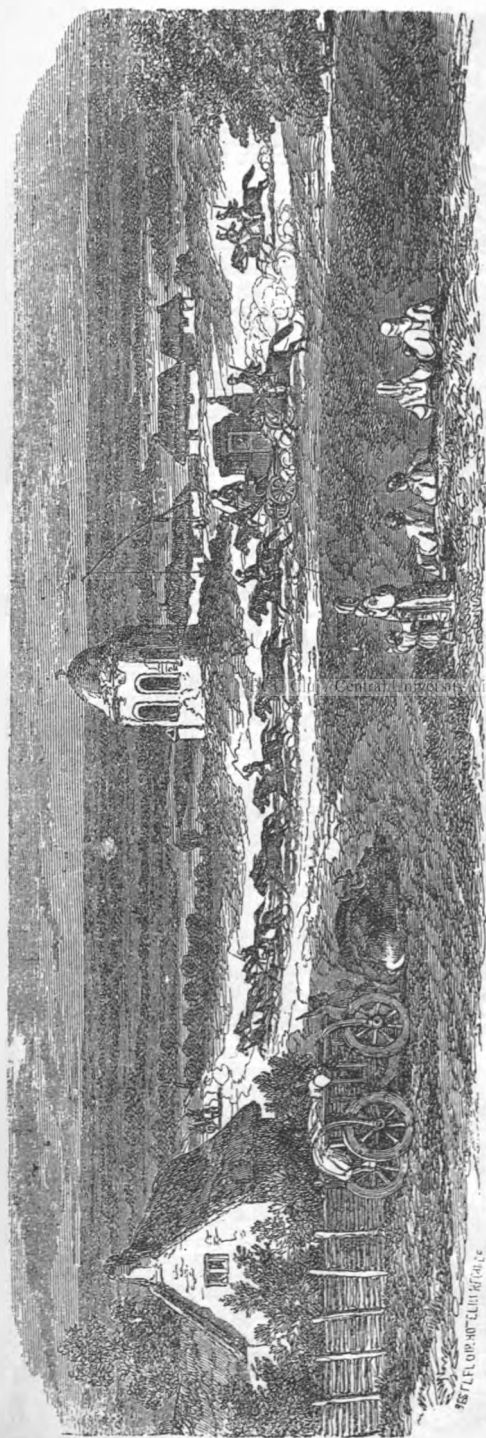
Din n'a putut veni nici de Paști acasă. Fusesse oprit la cor, și apoi nu era departe timpul celui din urmă și celui măi greu examen. Lui tat'-său îi scria puțin și rar, și, cînd chema lelița Frusina pe nenea Gheorghe, să-l cinstească c'un ciocan de rachiu, el n'avea ce să spună de la băiat, decît că e bine și o să isprăvească curînd.

S'a apropiat și ziua cea mare de început al fierbințelelor, cînd trebuia să sosească comisia cu acte în ghiozdanăse și cu ochii cercetători, să vadă ce știu, dar măi ales ce nu știu candidații la preoție.

În deal, la poarta seminariului, se opria cîte o trăsură pe drumul cu pietriș, zbîrniia clopoțelul de la intrare, se auzia sforăitul cailor și tropăitul în loc al picioarelor pe pietrele străzii. Ușile se deschidea, se închidea fără zgomot, lin și măreț în înălțimea lor, și profesorii cu ochelarii viriți la rădăcina nasului, în haine negre, pe care se măi vedea urma ștersăturilor de pete, intrau în coridoarele lungi, li se pierdea răsunetul pașilor în nesfirșitele săli. Clasa de examen era de-o parte, și seminarisții cei mici treceau fricoși pe alătura, abia îndrăznind să ridice ochii la ferestrele camerei unde trebuia să se petreacă lucruri grozave. De aci ieșia voia bună, sau deznădejdea, bucuria visului împlinit de a te vedea la începutul verei cu diploma în buzunar, sau amarul desperării că ai muncit de geaba opt din cei măi frumoși ani, că de surda ți-a fost truda și canunul. În sat o să te aștepte durere, și pădurea n'o să ți se pară înfrunzită și nici iarba cu flori frumoase.

Comisie pretențioasă, chestiuni grele. Mulți au căzut, săracii, și își suciau mustățile, să și le rupă, prin curte, gîndindu-se și la bunătatea lui Dumnezeu și la nenorocul lor. Din, ce-a făcut, ce-a dres, n'a fost printre aceștia, și la urma urmelor s'a văzut și el pe lista celor reușiți, — nici în cap, dar nici în coadă. Așa cum îi șade bine omului.

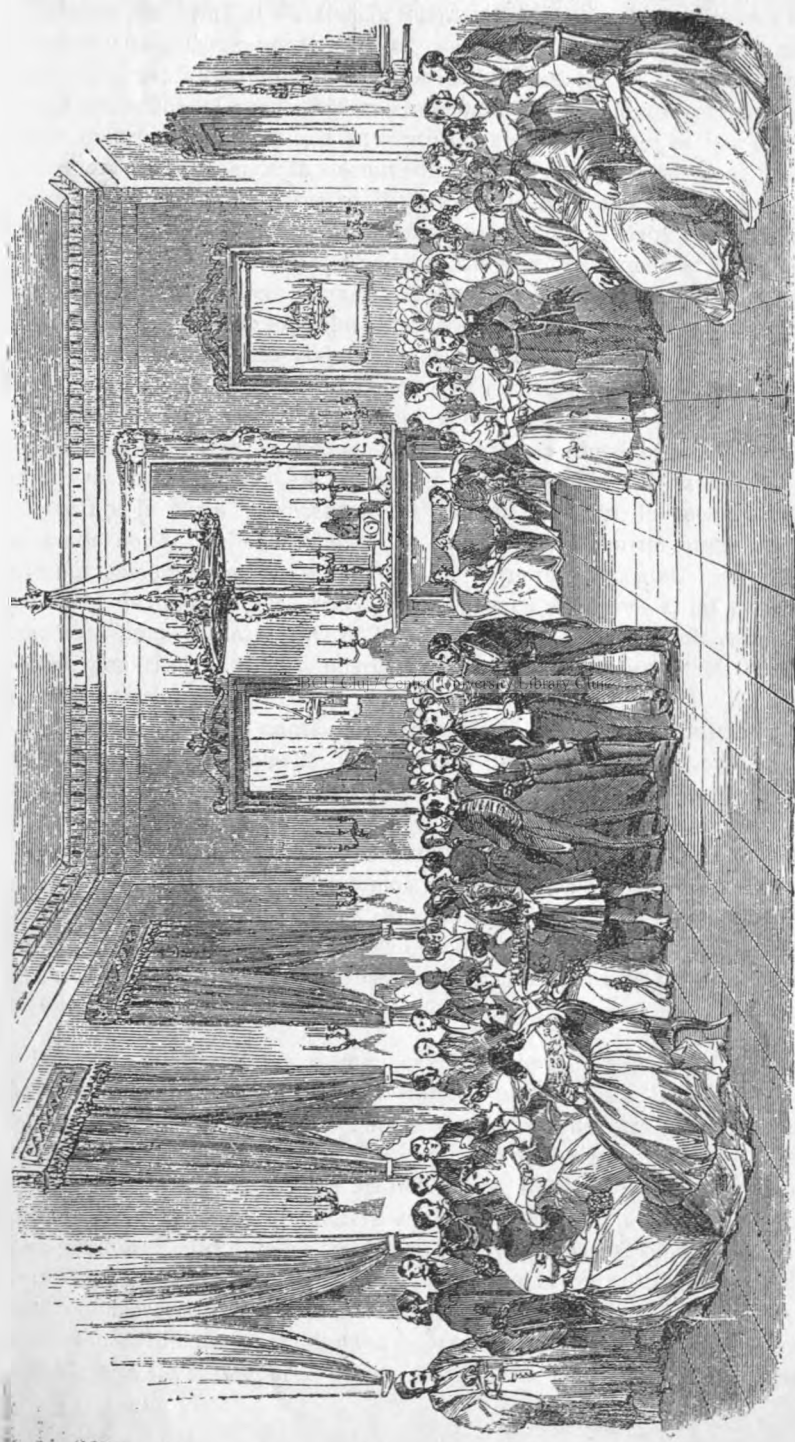
Bucuria izbîndei i-aducea valuri de sînge în vine; se simția vesel cu toată osteneala zilelor de pregătire și n'a putut scrie lui tat'-său decît: «Am reușit. Sosesc în gară cu toate lucrurile, Lunî la ziua-jumătate».

CĂRUȚA POȘTEI LA POPASUL CĂLUGĂRENI (după Doussault).

Supliment la «Sămănătorul», anul V, No. 12.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SERATĂ LA CURTE SUPT REGULAMENTUL ORGANIC (după același).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În acea din urmă zi de stat la București, Din a umblat prin oraș să-și mai cumpere câte-o carte nouă de cetit pentru vacanță, să mai vadă ferestrele mari ale prăvăliilor împodobite cu atâtea minunății, să mai treacă prin zgomotul trăsurilor, și zăngănitul tramvaielor, să-și mai plimbe privirea pe fețele atîtor boieri și cucoane, cari se vînturau încoace și încolo ca într'un furnicar.

Cea din urmă noapte în dormitorul clădirii roșii după deal i s'a părut lungă ca în vreme de iarnă, și îi părea bine că scapă de scularea asta în sunetul clopotului și de camera pătrată cu o lumină slabă de sfeșnic, în care petrecuse atîtea nopți bune, cînd era mulțămît cu școala și cu știrile după acasă, și mai tot atîtea chinuite, cînd îl năpădiau gîndurile și cînd îl surprindea zăngănitul clopoțelului de deșteptare după o scurtă ațipeakă.

Se despărția acum de viața de școală. Alte căi se arătau, unele cu lumină limpeză, altele umbrite, ca niște poteci pierdute între fagii pădurilor. Vedea cum i se deschide viața înaintea, și-l apuca o teamă, ca în fața unei mări de întunec. Atunci se gîndia cu drag la vremea după băncile școlăii, cînd grija cea mai de seamă era să învețe lecțiile pentru a doua zi și să se ducă în vacanță la vatra părintească. Cu gîndul la teama de necunoscut, la orizonturile nouă, care se ridicau și se lăsaū peste planurile minții lui tinere, a adormit somnul celei din urmă nopți în dormitoriul școlăii.

Foarte de dimineață s'a trezit, și-a strîns ce mai avea al lui pe la pat, și-a luat ziua bună de la colegi, de la servitori și de la portarul, care era un om așa de bun cînd îi descuia poarta și-l întreba rîzînd cite odată, cam pe unde a întîrziat atita timp.

În gară, lume ca la nuntă. Trenuri sosiau, altele plecau, purtînd pe fiecare unde îi era gîndul. Hamalii rostiau drum printre rînduri de oameni, strigînd tare în urma cărucioarelor cu bagaje: «Varda! Pardon, mă rog...!» Și lumea se îndesa, cuprindea iar drumul făcut; se strigaū pe nume fetițele, își luau rămas bun mamele, domnișoare filfiaū batiste sprijinindu-se în umbreluțe albe, și pe d'asupra acestui zgomot se ridica amenințătoare fluierarea prelungă a mașinei pentru plecare. Vagoanele zăngăniau la încheieturile șinelor, inimile se strîngeau de bucurie sau de durere, și gîndurile porniau înaintea trenului și ajungeau în alte orașe, în alte case pierdute pe văi, sau azvîrlite în vîrfurile dealurilor.

Din, de pe scaunul din vagon, privia casele cum trec în fugă prin fața ferestrei și cum se împutinează făcîndu-se tot mai mici. După o clădire roșie în chip de casarmă, bogatul cîmp al începutului de vară se lămuria nesfîrșit, și rapița întîrziată înfloria pe stații lungi în lanurile rodnice.

Drumul a trecut răpede cu schimbătoare vederi și cu trenuri mai mici, purtate de o mașină, care fluiera suptire și sfios din coșul ei de aburi. La ziua-jumătate, cînd umbra vagoanelor se micșorase și cînd căldura potolită juca în valuri de o parte și de-alta, trenul era în gara Mihăești. Clădirea micuță din marginea pădurei, în care se odihniise Din de atîtea ori, cînd venia d'acasă prea de timpuriu, după o noapte de mers pe dealul Scorțarului, era acum gătită de sărbătoare. Copacii înalți din margine își arătau trunchiurile

lor drepte, și pe jos iarba verde te chema să te lungești în acest loc cu umbră răcoroasă. Teii cu cele din urmă flori mai împrăstiau mirosul înviator împrejurul puțului zidit cu ghizduri de piatră și cu două găleți trase de un lanț lung. Ferestrele din față erau pierdute în verdeață, care se urcase imbielșugată pînă peste streășină. Cițiva oameni s'au sculat de pe bănci la sosirea trenului, și Din a chemat dintre ei pe Berechet, care venise cu poștalionul să încarce lucrurile și să ducă băiatul acasă. Nenea Gheorghe tocmai în ziua aceea era chemat martor la oraș într'un proces de hotare.

Cărțile, rufele, plapoma, salteaua și ce mai avea Din, toate au fost așezate cum trebuie în cărucioara săltăreață. După ce Berechet a mai potrivit hamurile cailor și după ce s'au cinstit de bună întîlnire, Din s'a așezat în urmă, și omul pe scaunul d'innainte dă bice cailor, îndemnîndu-i la drumul care se deschidea lung și alb de soare innainte.

Berechet ăsta era om să nu ți să mai urască cu el. În armată îi zisese: Stanca Gheorghe și trăise mai mult ordonanță la un ofițer bun, unde a economisit el parole.

Cînd s'a liberat, avea în curte un poștalion și doi cai, cu hamnri pe ei și cu tot ce trebuie cuiva, ca să poarte călătorii mai răpede în drumul lor. La urcușurile mai drepte, lua hățurile în mîna și da gură cailor pe de cea, îndemnîndu-i la drum. Cînd se trecea greul, îi răsufia în deal, li sucia puțin urechile, îi freca pe frunte și apoi pleca vesel pe șoseaua netedă.

Acum drumul era prin lăstarii de pădure, și vizitiul nostru, auzind freamătul fronzelor verzi, lăsa caii domol, da pălăria pe spate și începea să cînte de codru, dînd drumul glasului plîngător în liniștea stăpînitoare...

— «E! Dinică...! Acù o nevastă bună, ș'ai pus mîna pe noroc...»

Pe urmă începea iar, pierzîndu-și ochiul pe dealurile pădurite din față:

«Vară, vară, primăvară!
Cînd să te mai vedem iară!
Să văd mîndra 'n iîșoară
Sărînd ca o căprioară.»

Din asculta pe gînduri. Se gîndia la așa de multe de-odată, că nu i se lămuria nimic hotărît. Ce viață era în lume, și ce mult simt unii oameni din sat!

Drumul apuca lin pe marginea girlei, și încep a se arăta case pe coaste. Porumbul înverzește pămîntul în luncă, și p'allocurea se leagănă spice prăfoase în adierile calde. Vișinii își arată podoaba lor roșiatică, și de supt un deal uite case cu ferestre mari, cu rînduri de coacăze în curte și cu iarbă verde pe supt mărul văratec,— casa din marginea satului, unde vine domnul Gheorghe din oraș să petreacă vara și sărbătorile.

Din se uită la toate și le cunoaște așa de bine! Ograda cu pruni, cu potecile bătătorite pe unde se urcau în Linie țiganiî chefuiți, prundul cu tufele verzi și dese, la umbra cărora vacile găsiu iarbă în vreme de secetă, fintina de la Din Bidilică, curtea Postelnicului din deal, moara lui Beștelie, podul

de pe Băneasca, și iată ulița din masa satului, cu casele mari zidite pe pîmniță, cu odăiță de-o parte pentru vară, cu grajd, cu șopron de căruță și cu tot ce trebuie omului chivernisit, care are cu ce să-ți stea înaintea la orice timp.

Biserica înalță triumfător clopotnița învălită cu fier alb, și bradul tot așa cu virful rupt păzește intrarea. Peste drum casa Tuțului, și Berechet și-a găsit să îndemne tocmai acum caii mai tare. «Hi, boboc...!»

Postelnicu' mulțamește din poartă la bună-ziuă, și-ar vrea să mai întrebe ceva, dar roțile poștalionului răsună pe drum ridicînd o ușoară aburire de praf.

Vre-o cîteva zile s'a odihnit Din în casa părinților, dormînd pînă tîrziu, căutînd prin cărțile rămase din alți ani pe poliță și încercînd seara degetele pe găurelele fluierului.

Nenea Gheorghe vorbia cu unul și cu altul prin sat și aducea vorba acasă. Ba, că l-a chemat unul după Argeș cu fată mare și cu zestre potrivită, ba, că oamenii din Lucieni îl așteaptă de mult să li fie preot.

Lucrurile își arătau partea serioasă, și nu mai era de glumit cu dragostea de școlar. Îți legi capul odată, e legat pentru totdeauna.

I-au venit vorbe din multe părți și acum, știindu-l cu diploma în buzunar, mulți părinți desiau să-l facă ginere.

S'a gîndit el așa ș'asa, și Dumineca juca mai rar la horă. Nicî nu se cădea pentru el să intre prea mult în sfada femeilor, și parcă îi era rușine de vremea cînd juca la sfîrșitul vacanțelor, chiuind cu flăcăii, dînd pălăria pe spate și ascultînd cîntecul vioarei în mișcarea săltăreață a arcușului.

Leana rămînea mai mult în urmă, mai departe, în clipele dulci ale trecutului. Chipul ei și inima ei n'aveau ce căuta în mintea, care începea să facă socotelii acum și să cîntărească îndemnurile, ce se grămădiau tot mai multe.

Din a ales la întîmplare. O vară întregă ascultase, fusese prin case mari în satele vecine, și în Novembre, cînd toamna tîrzie ridica otavă dulce prin grădini, și cînd se vedea spre munte ieșind fum din pădurile cuprinse de pîrjol, el a oprit calul în Văleni, și a rămas să se facă nunta cît de curînd.

Rudele mai de departe au venit cu două zile înainte; pregătirile se făceau în pripă și avea să fie petrecere mare. Lăutarii vestiți în județ au sosit de Sîmbătă, cu mîntăi boierești în spate, și făceau o zarvă în căruța cu cai, de credeai, cine știe ce ciocoi vin să ni vadă satul.

Flăcăii s'au împărțit să umble cu plosca în cătunele răzlețite, și ginerica s'a dus așa la casele din uliță, să cheme fetele în căruță la nuntă și pe părinți la masă.

Ploștile se goliau, oamenii urau, flăcăii chiuiau pe dealuri, cînd începea lăutarul de dor și cînd alerga cobzarul dăngănînd din pana de gîscă și silindu-se să treacă repede pîrleazurile.

Seara la «Fedeleș» au venit cei însurați de curînd cu nevestele, rudele și flăcăii, cari se osteniseră cu plosca prin sat.

După datorie, ginerile, cu toți lăutarii, trebuia să se ducă să ia pe nașul și pe nașa d'acasă, ca să-i așeze în fruntea mesei.

Cînd tuliau pe uliță de vale, răsuna Goargășul de chiuituri, și ciinii nu

mai lătrau pe la porți, așa de mare veselie era pe drum. Viorarii se potriveau în arcușuri, și, când trăgeau odată toți pe coarde, melodia ieșea puternică, înfiorând innoptarea de vreme a zilei scurte de început al iernei.

Vioarele tac, cobzele țin în coardă ușurel, și începe unul din gură, de credeai că ascultă și păsările în culcușurile lor, prin pomii...

«Măi Gheorghită, Gheorghilaș!
Ne-am iubit de copilași
Și-acum te 'nsorî, și mă lași...»

Leana Tuțului pe sală asculta cîntarea, care venia din spre moară, și ce negru i se părea întunerecul nopții!

Toată visarea ei de fată mare în zilele cînd aduna la polog, toată dragostea dulce cu care-și legăna uritul vieții, toată nădejdea planurilor făcute pe vorbele de la han, întreg dorul, pe care îl împînzise zi cu zi, cînd sta în război, sau cînd torcea lina țigaie, toate-toate se pierdeau acum într-o prăpastie fără fund.

De atunci cîntecul i-a rămas în minte și, cînd se uită pe fereastră cum joacă fulgii de zăpadă în căderea lor leneșă, lasă fusul din mină și simte o izvorire de lacrimi, zburînd cu mintea în urmă...

BCU Cluj / Central University Library Cluj
«Ne-am iubit de copilași
Și-acum....»

I. BOTENI.

PĂUNAȘUL CODRILOR

Falnic trece vînătorul,
Păunașul Codrilor....
Ride'n calea lui izvorul,
Roua'n ochii florilor.

Murgu'n joc, pe legănate,
Mîndru că-i prin codri dus
De-un voinic și jumătate,
Calcă creț, cu capu'n sus.

Astfel îl găsește'n munte
Revărsatul zorilor,
Vesel moartea s'o înfrunte
Păunașul Codrilor.

I s'a dus, ca fulger, faima
Peste nouă mări și țări;
A intrat în codri spaima,
Moartea umblă pe cărări:

După fiară, varsă calul
Foc pe nară vălvătăi;
Cînd ajunge'n multe dealul,
Sare gionte peste văi,

Cum ar trece peste girle;
Prinde vulturul din zbor,
Ca o pană și-l azvirle
Buzduganul pînă'n nor.

Și de-aceia, — supt copite
De trosnește-un ram —, ca vîntul,
Lupii cu căciuli zburlite,
Fug prin munți mîncînd pămîntul...

.... Unde-î astăzi vînătorul,
Stîngătorul de viață?
— Acolò unde izvorul
Udă florî într'o fineață,

Cu privirile'mbătate
 Și cu dorul ce omoară,
 Stă, cu brațele legate,
 Lingă'un pui de căprioară.

A. STAVRI.

ÎN FERICIRE

Odat' ajunsesem să prind la credință,
 Că toată viața-î o luptă nebună,
 Că'n lume n'am doară decît suferință,
 Că zarea 'nnainte-mî e numai furtună.

Cînd iacă, din nourî, ieșind străvezie,
 Cu haine de raze și părul de aur,
 Cu chipul de zînă, zîmbind, poezie,
 Veniși să-mî descoperî bogatu-ți tesaur.

Ș'atîta de multă veni fericirea, Library Cluj
 Vărsîndu-mî în suflet lumina măreață,
 Cum nu mă crezusem s'o văd nicăierea,
 Necum în această trudită viață...

Nică pofte, nici patimi, nici alte păcate,
 Nu-mî tulbură pacea în clipele sfinte,
 În care, tu zînă, din lumî depărtate,
 Te-apropî de mine cu zîmbet cuminte.

Iar, cînd îmi descoperî comoara iubirii,
 Cu mîndre cuvinte adînci și senine,
 Îmî pare că însuși stăpînul mării
 Vorbește de slavă de-adreptul cu mine.

Ce liniște sfîntă și-adîncă tăcere!
 Nu-î nimenî! Nicî moartea nu poate să vină;
 Iar șoaftete tale sînt faguri de miere.
 Lumină ești toată, măreață regină!

L. MĂRICAȘ.

DOINA

Tovarăș plin de duioșie
Și binecuvîntate cîntec,
Mi-ai fost din vremuri depărtate
Cel mai iubit și bun descîntec.

Mi-ai făurit furtună în suflet
Și doruri mari de haiducie,
Și tu mi-ai fost, surată Doină,
Tovarășa de pribegie.

Tu ai în trilurile tale
Adîncă liniște și furii,
Tu ești cuvîntul de izvoare
Și ești și freamătul pădurii.

În frămîntările de lume
Ești veșnicul și singur vers
Ce'n torci priviri înduioșate
Din zbcuimatul nostru mers.

Cu tine-ai învățat părinții
Cum să-și ocîrnuiască plugul,
Și lăntarilor trimis-ai
Cuvînt să-ți știe meșteșugul.

Tu nu te-ai rătăcit prin țîrguri
Și nimenea din țîrg te cîntă:
De-aceia veșnic ești curată
Și pomenirea ta e sfîntă.

Rămîi cu noi, aici, la țară,
Domolitoare de suspine,
Căci tu ni măi topești uritul
Și dragostea ni e la tine.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ALEXANDRU GHEORGHIU.

PRIN STRĂINI...

(POPULAR)

Foiliță arnăut,
De cînd Dunăre-am trecut
Ș'am călcat pămînt străin,
N'am mai văzut cer senin!
Foaie verde măr mustos,
Tot în jos, murgule 'n jos
C'acolo-î sîngele gros:
Sîngele Muscalului
Pînă 'n pieptul calului, —
Iar sîngele Turcului
Pîn la coama murgului...
Decît maica mă făcea,
Mai bine-un pom răsădia —
Pe pămînt la noi creștea
Și supt el se hodinia
Maica și surorile,

Fetele cu florile... —
Și decît mă logodia,
Mai bine mă prohodia;
Și decît nunta-mă juca,
Mai bine groapa-mi săpa.
M'a crescut mare frumos,
De-mi au străinii folos:
Străinii, străinele,
Ce-au să-mi piardă zilele.
Foaie verde lozioară,
Depart-e de soțioară,
De părinți tot depărtat,
De străini alăturat.
Decît, maică, prin străini,
Mai bine 'ntr'un pîlc de spini,
Orî încunjurat de cîini...

CRONICĂ

Fapte mîndre și fapte ticăloase, multă bucurie și multă suferință s'au desfășurat în zilele din urmă la București. Demonstrații studențești s'au produs cu o neașteptată putere biruitoare împotriva străinilor cu nume și rosturi românești. Puterea publică, apărînd pe desprețuitorii puterii sustinește a neamului, a pricinuit neorînduieii și a vărsat sînge. Broșura «Lupta pentru limba românească» va da peste cîteva zile întreg materialul de adevărată informație.

*

Parcă i-ar șopti cineva cele ce le scrie d. Sadoveanu: cum poate întruchipa în iuțea caracteristică activității sale bucăți cu totul și cu totul de maestru poate să se încredințeze acel ce va ceti schița din *Albina*, No. 24.

*

D. Popovici (Bayreuth) directorul Conservatorului, a dovedit prin concertul instrumental dat în sara de 10 Martie de școlarii săi la Ateneu, concert executat cu o minunată disciplină și cu o fină pregătire, ce poate, în cele mai neprielnice împrejurări, iubirea de chemarea sa și voința neînfrișată și necruțătoare a unui singur om. Se poate spune cum că *este* o orchestră a Conservatorului din București.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Și acum, cînd a apărut într'un volum de 125 de pp. studiul d-lui N. Dobrescu despre «Întemeierea Mitropoliilor și a celor d'întăiu mănăstiri din țară» — pe care l-am semnalat pe cînd se publică, nu în cele mai bune condiții, de revista «Biserica ortodoxă» —, trebuie să spunem că e cea d'întăiu cercetare atentă și serioasă, din partea unui om cu totul pregătit, asupra timpurilor vechi ale Bisericii din România. Autorul acestei cărți, d-r în filosofie din Viena, e fiul unui țeran din Teleorman, și el a întimpinat atîta recunoaștere la întoarcerea sa în țară, încît mai dăunăzi îi trebuia să aleagă între a muri de foame la București și între a cădea povară tatălui său acasă. Ministrul Cultelor e, cum se știe, d. Vlădescu. E vorba de o catedră de istorie a Bisericii romine la Facultatea de teologie din București. Se caută un caraghios pentru a o ocupa. S'au presintat mai mulți. Interesul politic are chemarea de a hotări între ei care e cel mai... mare.

*

Medicinistii țin și ei la profesorii lor și se interesează și de alte chestii decît acele ce se expun la curs. Doctorii în medicină păstrează amintirea profesorilor bunî ce au avut și prind orice prilej ca să-i mai asculte. Deci era foarte multă lume la Academia Romînă în ziua de Vineri, 10 Mart, cînd și-a cetit discursul de intrare învățatul neurolog d-r Marinescu.

D-sa a schițat metodic și într'o limbă cit se poate de limpede progresele medicinei în ultimile decenii. O asemenea expunere, care ar fi fost banală din partea unui medic oarecare, era interesantă și în cele mai mici amănunte prin aceia că simțiai neconținut cunoștința largă a unui mare învățat, pătrunderea, puterea de a prevedea a unui cugetător în stare să atingă cele mai înalte generalisări ale științii sale. Ici și colo, d. Marinescu atingea și întrebări la ordinea zilei, precum starea sanitară de tot rea a țărânilor, — așa de rea, încît cuvîntătorul a putut vorbi de 100.000 de pelagroși. Din nenorocire, adaug, asemenea constatări se fac în cărți, în discursuri și se opresc acolo. D. Marinescu a citat cuvintele pline de milă și de revoltă ale unui om politic, care e și membru al Academiei. Acest om politic, fiind la guvern, n'a făcut însă mai multă ispravă în această chestie hotărîtoare decît alții cari n'a arătat compătimirea lor pentru sprijinitorul nenorocit al frumosului, dar greului regat român.

A răspuns d. d-r Babeș. D-sa a avut de învins până mai dăunăzi deprinderea de a vorbi limba românească. Trebuie să recunoaștem că astăzi profesorul de la Facultatea de medicină se exprimă mult mai bine decît altă dată și auzitorii au trebuit să simțā plăcere văzînd silințele pe care și le dădea oratorul pentru a rosti frase corecte cu un accent bun, — lucru la care a izbutit pe deplin. Însușirea de căpetenie a scurtei și cuprinzătoarei cuvîntări a fost însă, nu atît o înălțime de privire cu care d. Babeș ne-a deprins, cît o căldură neobișnuită în lăudarea noului membru căruia îi răspundea. Prea dese ori au fost auzite la Academie răspunsuri care nu se ocupaū de acela care trebuia recomandat colegilor săi și publicului cultural, prea dese ori ascultătorii au rămas mirați de rătăcirea în alte chestii a celui ce trebuia să îndeplinească o asemenea misiune sau de tonul rece, de înfrînarea gîndului și a vorbei cînd era o datorie să se dea măcar la un asemenea strălucit prilej unic toată prețuirea și recunoștința unui învățat meritos, cu o lungă carieră de muncă. D. Babeș n'a făcut așa; și nici-un membru al Academiei n'a fost lăudat așa de frumos la intrarea sa în această instituție ca d. Marinescu. Se spune că cei doi doctori ar fi prieteni, și d. Babeș a spus că a fost profesorul iubitor al d-lui Marinescu. Așa fiind, ar trebui ca de acum înainte să se aleagă pentru răspunsuri prieteni *adevărați* ai celui ce vorbește. Autorul acestor rînduri, membru corespondent al Academiei, cere aceasta încă de pe acuma.

Publicul a dovedit o simțire aleasă cînd, împotriva deprinderilor de la Academie, a început să aplaude, și a urmat îndelung, la amintirea din partea d-lui Babeș a sprijinului pe care-l dădea d. Marinescu din micul său stipendiu de student în străinătate mamei sale bătrîne.

*

Din ce în ce mai mult «Romînul de la Pind» se face o foaie bine cugetată și bine scrisă. Sint de notat în n-1 de la 12 Mart un articol despre

rostul Macedonenilor la noi, rost care trebuie să fie — cum am spus-o însumi nu odată — numai acela de a înlocui în negoț pe străini (pe Grecii din Muntenia și mai ales pe Evreii din Moldova) și altul în care se îndeamnă învățătorii din Macedonia a scrie mai puțin literatura lor și a strînge mai mult literatura *poporului*.

*

Broșura d-rului Butărescu din Brăila, un veteran al medicinei și al oștirii, «Grecii și populația rurală românească» (Brăila, 1906), nu e un șir de pagini zădarnice, umplute cu declamații banale. Autorul e un om cum se cade, un bun și călduros Român, un adevărat iubitor al clasei rurale, care e puterea adevărată a țerii noastre și a neamului întreg. Cu prilejul ultimei gilcevi cu Grecii, pe care guvernul român, care servește, ca mai toate celelalte, înainte de toate interesele partidului, a pus-o la cale nesincer, pentru a căpăta o poleială de patriotism, d. Butărescu ni destăinuiește că orașul său, Brăila, și tot Ținutul de prin prejur e economicește, și de o bucată de vreme și politicește, în mina Grecilor celor mai naționalişti din ciți îi oploșește această țară, idealul cuceritorilor neomenoși de averi nedrepte. La Brăila administrația e grecească, la alegeri se strigă biruitorilor din partidul boieresc român, nu «trăiască», ci «zito»; Statul dă pe cîte zece ani moștile sale întinse la Greci; țeranii se grămădesc primăvara la Curțile înșesate cu Greci cerșind dreptul de a putea munci pe vechiul lor pămînt cu dobînda de patru sute la sută; vitele n'au unde le mai ținea, le vînd la Greci și străini bogați și obraznici din Brăila fac burtă din unealta de muncă, din fratele de ogor al țeranului nostru. Halal de partide, halal de civilizație, hala! de țară! Bătrînul patriot care iscălește broșura nu-și face iluzii despre viitor față de «paralisia generală a sentimentelor de iubire și conservare a neamului nostru său, mai bine zis, atrofia totală a acestor nobile sentimente». Guvernele noastre de bogați colaborează pe rînd la revoluția agrară.

*

În «Foaia de rapoarte consulare și informațiuni comerciale» de la 10/23 Mart 1906 s'a tipărit un studiu bogat și metodic despre ocupațiile economice ale Romînilor din Pind de profesorul din Bitolia G. Z. Zuca. Ar fi trebuit să se tragă aparte și în broșură.

*

La 12 Mart s'a deschis Expoziția artiștilor romîni. Fiecare dintre pictorii cunoscuți dă ce ne puteam aștepta de la dinșii: pînze bune, cam pripite, altele slabe, nu mai puțin pripite. Ar fi greu de găsit, atunci cînd lipsește înnoirea sufletească, dezvoltarea idealului și a felului de lucru — prin care se întreține interesul pentru opera unui artist, — ar fi greu de găsit un punct central firesc al atenției. Schițele d-lui Grant de pe la mănăstirile noastre aū meritul de a fi clare, vesele, adevărate și de a înfățișa vederea ușoară a unui colț al acelei întinse, originale și variate

vieți românești din care s'ar putea hrăni pentru tot timpul o adevărată artă a acestui pământ. Toți vor fi admirat, între lucrările de sculptură — puține și mărunte, după condițiile acestei arte la noi, — modelul de medalie pentru expoziție, cu frumosul păstorel tânăr și țesătoarea harnică.

*

O «dare de samă» despre mersul unui spital așa precum o face dr. Radu Chernbah din Huși n'are numai o însemnată statistică, ci cuprinde și lămuriri folositoare despre unele fenomene sociale și culturale. Se vor ceti cu interes rîndurile despre «doftorii» din popor și despre pelagroși.

*

În n-1 46 al *Tribunei* din Arad, studentul în medicină Pompiliu Nistor arată, într'un foarte cuminte articol, că interesul pentru cultura românească e destul de slab printre studenții Universităților din Ungaria. Se atrage atenția și asupra relei stări în care se află biblioteca societății «Petru Maior». Astfel de destăinuirii cer mai mult îndreptare decît polemică din partea acelor privity de ele.

*

Exemplul bun dat în Sibiiu a găsit următori la Arad. Un auditoriu înbielșugat cuprinzînd și mulți meseriași, ascultă conferințele despre viața românească pe care le țin profesorii de la școlile noastre de acolo.

*

O nuvelă de Vlahuță în «Lucefărul» de la 1-iu Mart.

*

Cuvîntările (unele din ele foarte frumoase, cîteva, memorabile) și scrisorile privitoare la jubileul venerabilului profesor P. Poni s'au adunat într'un volum de proporții mari, care va servi istoricului culturii noastre. Și istoricului moravurilor: este un bilet al cunoscutului politician universitar I. Găvănescul, care represinta sufletește pe ministrul Bădărău, absent.

*

Volumul de «omagi» către același, are, pe lîngă studiul, semnalat mai înainte, al d-lui Simionescu mai mult articole de știință pură. O bucată de literatură ...pură e iscălită C. Mille (de la «Adevărul»). D. P. Poni și d. C. Mille? Acesta a fost elevul aceluia. Trebuie colaborarea-î la Memoriu ca să se poată crede.

N. IORGA.

CUGETĂRI

Cineva te urește totdeauna după mărimea păcatului ce i l-ai descoperit.

*

Răspunsurile cele mai proaste sînt cele ce zăbovesc mai mult.

X.